

Chybí organická hmota

V posledních letech se stále častěji hovoří o zhoršujícím se stavu půdy. V závislosti na zdroji se uvádí, že až polovina zemědělské půdy v naší republice je ohrožena různými druhy eroze, množství půdy ubývá neustálou urbanizací, stále více zemědělských pozemků je zalesňováno. Někdy by se zdálo, že stojíme na okraji propasti. Bohužel tyto alarmující zprávy mají pravdivý základ. Skutečně ubývá půda a skutečně klesá její kvalita. Neexistuje jedna příčina zhoršování stavu půdy, stejně tak neexistuje jediné a hlavně rychlé řešení problémů s tímto základním výrobním prostředkem každého zemědělce. Na riziko zhoršení kvality pozemků upozorňuje náš svaz již dlouhou dobu, dlouho před vyhlášením letošního roku Rokem půdy, dlouho před vyhlášením programů, které mají kvalitu půdy zvyšovat. Již v době transformace a prudkém poklesu stavů zvířat jsme upozorňovali na to, že chybějící organická hmota ze stájí bude chybět na polích. Že dojde ke změně pěstovaných plodin v důsledku nižší potřeby krmivové základny. A za těmito slovy si stojíme dodnes. K dalšímu snížení vedla stanovená pravidla při vstupu do Evropské unie. Tehdejší pravidla vyplácení přímých plateb i nastavení programů rozvoje venkova vedly k tomu, že živočišná výroba se ocitla na chvostu veškerého dění a její význam postupně klesal až do dnešních čísel. Vždyť počet kusů skotu od roku 1989 klesl na čtyřicet procent a počet dojených krav dokonce na třicet procent. Nehledě k alarmujícímu snížení stavů prasat, kde jsme klesly na poloviční míru soběstačnosti. Spolu s poklesem stavu hospodářských zvířat došlo i ke změně struktury zemědělské výroby. Z polí takřka zmizely krmné obiloviny, pícniny na orné půdě, luskoviny a další plodiny, které mají výrazně zlepšující vliv na půdu. Rapidně se snížilo i množství statkových hnojiv aplikovaných na půdu. To vše vede k degradaci organické hmoty v půdě a ztrátě jejích kvalitativních vlastností. Jistě. Organická hmota pocházející ze statkových hnojiv se může nahradit kvalitním zeleným hnojením, pěstováním meziplodin. Jde ale jen o částečnou náhradu. Umocněnou ale tím, že někdy i kvalitní hmota posklizňových zbytků je z pole odvezena a nenávratně ztracena třeba ve spalovnách nebo v lepším, ale rozhodně ne dobrém, případě v kompostárnách. Jsme tak svědky toho, že kvalitní černozemě se mění v jakousi šedivou hmotu, na které je stále těžší vypěstovat cokoli.

V posledních několika letech si konečně i nezemědělci, kteří ovšem určují pravidla, uvědomili, že kvalitu půdy je nutné zlepšovat a vznikají programy, mění se podmínky, vyhláší se změny. Někdy to ale budí dojem, že jde o nahodilá rozhodnutí, od kterých se očekávají zázračná a okamžitá zlepšení. Zemědělství je dlouhodobý proces, ve kterém se dá poměrně dlouhou dobu hřešit, ale dvojnásobnou dobu potom trvá náprava. Dnes jsou již hmatatelné rozdíly v kvalitě půdy a náprava tohoto stavu bude trvat poměrně dlouhou dobu. A už z principu nemůže jít o jednoduchý proces. Letos jsme byli svědky, co dokáže natropit dlouhodobý výpadek srážek. A opět jde o jeden z důsledků poklesu kvality půdy. Voda se nemá v čem udržet, takže se rychleji odpařuje, případně odteče. A systémy zadržování vody samy o sobě zdaleka nestačí. Musí jít o celý komplex opatření, navzájem provázaných, která postupně zlepší půdní vlastnosti, hospodaření s vodou a následně i ekonomický výsledek hospodaření každého zemědělce. Kořistění na úkor budoucích generací je bohužel mnohdy i ekonomickou nutností. Bez návratu k přirozené struktuře s odpovídajícím podílem živočišné a rostlinné výroby to ale nepůjde. Ale k tomu musí být vytvořeny odpovídající podmínky. Nelze na jedné

straně proklamovat snahu o zlepšení kvality půdy a na druhé straně dopustit opětovné snížení rozměru živočišné výroby. Letos se podařilo díky změněným pravidlům zvýšit podíl zlepšujících plodin na orné půdě a pomalu se začaly i zvyšovat stavy hospodářských zvířat, hlavně skotu. Další nerovnováha na trhu může vést k opětovnému otočení směru vývoje a k dalšímu snížení počtu chovaných krav i ostatních kategorií hospodářských zvířat. Jaké to může mít důsledky netřeba opakovat. Vlastně bychom se ocitli v daleko horší situaci, než na začátku. Dnes se tak nevede bitva pouze o cenu mléka či vepřového masa, ale také o kvalitu půdy či schopnost zadržovat vodu v krajině. Proto bychom všichni měli udělat maximum pro udržení stávajícího rozměru živočišné produkce bez ohledu na velikost, právní formu či zaměření chovatelů, bez ohledu místo hospodaření či jiné partikulární zájmy.

Ing. Martin Pýcha